

NOORD-BRABANDER.

NOMMER 90

'S BOSCH.

DINGSdag 28 JULIJ 1835.

Kerkelyke Staat.

ROME.

Z. Em. de Kardinaal *Pedicini*, Bisschop van Palestrine en Vice-kanselier der roomsche Kerk, heeft het godvruchtig werk van den deugdzaam Abbé *Franceschini*, overleden den 8 November 1833, tot stand gebragt. Z. Em. heeft een gesticht voor de weeskinderen van Palestrine opgericht, waarin zij aan de ledigheid zullen onttrokken, in den godsdienst onderwezen en naderhand tot het een of ander ambacht opgeleid worden. De heer *Barletini*, Prins van Palestrine, de autoriteiten en de notabele ingezetenen, hebben de bedoelingen van den doorluchtigen Kardinaal ondersteunde. Een groot gebouw, hetwelk voor magazijn diende, is door een edelman van het land aan geschenke gegeven. Z. Em. heeft hetzelfde op zijne kosten voor deszelfs bestemming doen inrigten. Den 21 Junij, zijnde de feestdag van den heiligen *Louis de Gonzaga*, begaf zich de Kardinaal des morgens naar de kerk der religieusen, genaamd van *Farnese*, in de nabijheid van de oude verblijfplaats der weeskinderen. Daar rigte Z. Em. eene redevoering tot hun en vergezelde hun naar het nieuwe weeshuis, gedurende de litanie van de H. Maagd gezongen werd. De autoriteiten der stad maakten een deel van den stoel uit. In het gesticht gekomen zijnde, werd het *Te Deum* gezongen en de weesen in het nieuw lokaal geïnstalleerd. Bewezen hunne liefde en erkentelijkheid aan hunner weldoener.

De vrienden der gewijde geleerdheid zullen met genoege vernemen, dat alhier is uitgegeven een werk onder dezen titel: *Les Pharaons d'Abraham, de Joseph et de Moïse démontrés d'une manière authentique, à l'aide de l'Écriture Sainte et des monuments Égyptiens*; de naam des schrijvers van dit werkje wordt niet genoemd, hetwelk van groot belang kan zijn en voor een Paolo (ongeveer 30 cents) alhier op de boekdrukkerij der schoone kunsten verkocht wordt. Op het *Urbanus*-kollegie der Propaganda zal mede eene nieuwe editie der *Geschiedenis van het Vaticaan* van *Prosper* worden uitgegeven. Dit werk zal uit 4 deelen in 40 boeken en voor den prijs van 7 roomsche leuen (ongeveer 10 gulden) verkrijgbaar zijn. Het staat geschiedkundig bekend, dat de vermaning van pater *Zaccaria*, een geleerd jesuit, moet men opmerken dat deze reeds genoegzaam door de menigte zijner werken gunstig bekend is, om zijne geschriften nader aan te bevelen. *Zaccaria*, geboren te Venetie in 1714 en overleden te Rome den 10 October 1795, was een wonder in geleerdheid; hij heeft honderd en zes gedrukte werken over de kerkelyke geschiedenis, de hiërarchie, de letterkunde enz. nagelaten.

England

LONDEN, den 25 July.

In het huis der lords is maandag door den graaf van *Glengall* opgemerkt, dat de wet ter demping van onlusten in Ierland met den 1 Augustus buiten werking zal treden, van om hij den minister vroeg, of deze wetten van die te hernieuwen, hetwelk hem hoogst noodig voorkwam, daar hij de onrusten in dat land niet meer kon overzien. Voor slechts schijnbaar bleef en toot een gevolg van de minnaming der geestelykheid, om, door die rust voor het ooggenblik te bewaren, de hernieuwing van dwangbepalingen te ontgaan en haar daarna ongestraft te kunnen verstoren. Lord *Maitland* heeft geantwoord, dat de wet niet hernieuwd zou worden, maar denkelyk door andere bepalingen, naar gelang der plaatselyke behoeften, vervangen.

De wet op de municipale corporationen is in het huis der gemeenten, na nieuwe en langdurige discussien, ten dertienmale gelezen en aangenomen.

Woensdag zijn de beraadslagingen in comité over de nieuwe iersche leuendwet in dat huis aangevangen, met de reeds vroeger nagekondigde motie van sir *R. Peel*, waarbij hij de splitsing dier

wet in twee deelen verlangt; ten einde het vragstuk der vervreemding van kerkelyk eigendom geheel en al op zich zelf staan moge. In eene zeer uitgebreide redevoering heeft die spreker onder anderen beweerd, en door het aanvoeren van gemaakte berekeningen trachten te bewijzen, dat het overschot der kerkelyke inkomsten, waarover men beschikken wilde, wel beschouwd, niet bestond, en dat de commissie voor de iersche kerkzaken, wel verre van gelden over te houden, een aanzienlijk te kort had, dat haar bevels de komende sommen aan de geestelijken terug te geven. Verder meidda hij uit over de onbillijkheid van het afdelen der geestelijken, en welke men met recht verlangde dat zij tot voorbeelden van alle burgerlyke deugden zouden strekken en zich nietsluitend aan de pligten hunner roeping wijden, zoodaantig in hunne inkomsten te beperken, dat zij daardoor gevaar liepen zoo wel in het een als in het andere te kort te komen.

Ten blyke dat hij niet te veel beweerde, rekende hij uit, dat een geestelyke die thans zes honderd ponden sterk inkomen had, volgens de nieuwe wet niet veel meer dan de helft daarvan zoude genieten. Niet slechts de lieden zijner partij, maar ook Whigs, ja zelfs roomschgezinden van het huis, hadden steeds beweerd, dat de protestantsche geestelijken behoorlyk moesten onderhouden worden. Ook de opheffing der acht honderd en zestig parochien, waar minder dan vijftig leden geteld worden, scheen hem hoogst onregvaardigen voor het welzijn der kerk gevaarlyk.

De heer *Spring-Rice*, kanselier van den exchequer, trachtte haar te wederleggen, beweerde dat de wet een genoegzaam inkomen aan de protestantsche geestelijken waarborgde en slechts eene beter geoveerdigde verdediging wilde, en verweet den vorigen spreker, dat hij door zijn voorstel niet zoo zeer de wet als wel het huis had willen verdeelen. De debatten zouden worden voortgezet, en men is algemeen zeer verlangende naar den uitslag der stemming over de gedane motie.

Frankryk

PARIS, den 25 July.

Het hof der pairs heeft gisteren andermaal de verdediging der beschuldigden gehoord. Deze middag ten twaalf uren zoude de zitting worden hervat, doch eene ziekte van den president, en den heer *Pasquier*, heeft zulke veranderingen voortgebragt.

Van de 28 beschuldigden, die uit St. Helena zijn ontslagen, heeft men nog niets naders vernomen, dan dat sommigen hinnen behouden op vreemd grondgebied zijn aangekomen. De instructie dezer zaak is den raadheer *Zangiacomi* opgedragen.

Volgens de ministeriele dagbladen is de heer *Tiers* reeds geheel hersteld.

Het officieel rapport dat door den generaal *Trochet* aan den gouverneur van Algiers en door dezen aan den minister van oorlog is toegezonden, beresigt volkomen dat de bezetting van Oran eene gunstige nederlaag heeft geleden. Het aantal der gesneuvelden wordt op 262, dat der gekwetsten op 308 begroot. Het rapport dat de fransche troepen door de herhaalde aanvallen der Arabieren geheel in waarde zijn geraakt.

De cholera die sinds eenige dagen te Belfort inder troef woedt, is thans ook te Marseille, en zoo men wil te Nizza en Genua uitgebroeken.

De zogenaamde *Johannitsche kerk*, welke beweerd met de roomsche katholyke te wederveren en de wonderwerken der oorkonstelyke kerk wederom te voorschyn te zullen doen komen, is zeer droevig tot haar einde gebragt. De opgeblazen grootmeester, welke reeds eene eene gedoemde had, die dan eens Vorst van wederom de oppermeester was, die soms den titel van *hertog* dan die van *hoogheid* voerde, Dr. *Fabre-Palapat*, heeft zijner roem en eerzucht zien voorbygaan. Reeds sedert langen tijd deelen zijne eigene confraters met hem den spijt, hem laste over zijn onbegrypelyke ligingen, over zijn kostbaar kostuum, de onbegrypelyke en onbegrypelyke

ten en de pracht zijner ceremonien. Vele tempeliers hadden zich reeds uit den tempel verwijderd, zij wilden wel deel nemen aan geheimzinnige bijeenkomsten, maar hadden eenen afkeer van ontfermingen en heiligschennende dromerijen. Er bestond derhalve onder hen eene scheuring en weldra verminderde het getal der aanhangers van den heer *Fabre Delprat*, van dag tot dag; men werd die belangrijke ceremonien moede en niemand woonde zijne goddelooze predikingen meer bij. Eindeijk heeft hij zijnen winkel moeten sluiten. De zaal die met den naam van *Tempel* prijkte, is te huur en de meubelen worden, zoo men zegt, verkocht. Alzoo valt die kortstondige kerk, die beyerd had ons met de kwakzalverij harer gebaren en de pracht harer ceremonien te verblijden. Alzoo verdwijnen al de dwalingen, doch de *waarheid des Heere blijft in der eeuwigheid.* (Ami.)

— Men verzekert heden dat de spaansche gezant aan den kolonel *Schwartz* de werving van twee bataljons vrijwilligers voor de spaansche dienst heeft opgedragen. Ieder dezer korpsen zoude 600 man sterk zijn, en in zes kompagnien zijn verdeeld. Men wil dat de kaders reeds genoegzaam voltalig zijn, en de manschappen binnen weinige dagen naar Pau zullen vertrekken om daar geheel ugepand te worden. Op de niterste grenzen zal men hen van een vaandel voorzien en zal voorts dit korps, door den genoemden kolonel aangevoerd, van het vreemde legioen geheel afgescheiden blijven.

— Men leest heden in het *Journal des Débats*:

Bijzondere berigten uit Weenen en Berlijn vermoeden, dat don *Carlos* binnen kort door de noordse mogendheden zal erkend worden. De graaf van *Alcudia*, die als zijn agent te Weenen verblijft houdt, heeft menigvuldige conferentien met den vorst van *Metternich*, en wordt door de leden der keizerlijke familie met veel onderscheiding behandeld; hij heeft ook verschillende bijeenkomsten met de aartsbisschoppen gehad, die zich naar Kalisch zullen begeven. Het schijnt dat men door de gedachte erkenning een tegenwigt aan de halve interventie van Frankrijk en Engeland wil overstellen.

— De *Bamberger Correspondent* bevat het volgende berigt van de Opper-Rijn, van 13 Julij, hetwelk met de opgave van het *Journal des Débats* zeer wel stroekt.

Wij ontvangen dagelijks berigten uit Weenen, die geen twijfel meer overlaten, of het oostenrijksche kabinet gaat zwanger van een gewichtig besluit ten aanzien van de spaansche aangelegenheden. Graaf *Alcudia*, de agent van don *Carlos*, heeft dagelijks uren lange bijeenkomsten met den staatskanselier, Vorst *Metternich*, en zijn plaats te Schenbrunn; eene omstandigheid, waaraan te meer gewicht wordt, daar de graaf telkens op de vriendelijkste wijze wordt ontvangen, en althit den anderen kant de diplomatieke betrekkingen met de regering der Koningin zoo goed als geheel afgebroken zijn. Zelfs door eenige leden van het keizerlijk geslacht wordt genoemde agent, volgens deze berigten, op eene in het oog valende gunstige wijze ontvangen en bepaaldelijk moet hij reeds verscheiden bijeenkomsten gehad hebben met eenen der aartsbisschoppen, die zich naar Kalisch zullen begeven.

Uit Berlijn ontvangen wij, ten aanzien der spaansche aangelegenheden, de volgende berichten; en het is meer dan waarschijnlijk dat de reeds genoemde berigten ten deze volkomen in overeenstemming met Franssch en Oostenrijks handelen. Dit een en ander doet ons vermoeden, dat men zodra don *Carlos* in het bezit van eenige steun en versterking geplaatst is, niet zal dralen om hem te erkennen als Koning der Rijn, hetwelk voor zijne zaak waarschijnlijk gunstige werken zoude voortbrengen, de zaak der Koningin de hulp der bonden magtverschepers, welke thans in Frankrijk en Engeland voor hare dienst gebruikt worden.

Het *Journal des Débats* meldt van de spaansche grenzen dat de generaal *Argo* heeft verkondigd dat hij opgevoerd is om de oostelijke grenzen te verdedigen. Voorts meldt hetzelfde, dat de generaal *Argo* met zijne eigene troepen was op het punt van gebreef. Het welk tevens eenige versterking verdient.

— De bijzondere berigten uit Bayonne van den 17, bevatten eenige nadere bijzonderheden omtrent het beleg van Puente de la Reyna. Het blijkt daaruit, dat de karlisten dat beleg den 12 niet hebben opgebroken, maar integendeel de stad denzelfden dag met 16 bataljons, onder aanvoering van don *Carlos Eraso* ten aanval hebben ingesloten, en met behulp der landlieden uit den omtrek batterijen opgeworpen, waardoor de plaats vervolgens hevig is beschoten. Den 14 deed de bezetting eenen nigtal, en het gelukte haar, daar de belegeraars hier niet op verdacht waren, zich van een huiner mortieren meester te maken, en den kolonel der artillerie met eenige manschappen te dooden. Intusschen was de generaal *Cordova* de stad met 8000 man te hulp getrokken, en reeds den 15 tot Tafalla gevorderd, zoodat het gesecht, waarvan in de telegrafische depêches (zie ons vorig nummer) werd melding gemaakt geen ander kan zijn, dan dat hetwelk tusschen dit korps en de belegeraars werd geleverd. De zwaar Argo heeft werkelijk langs Puente de la Reyna en de troepen der Koningin schijnen hingen hare bevestigings te zijn opgetrokken. De carlisten moeten in drie verschillende richtingen de wijk hebben genomen, naar la Garda ten noorden, Arlajona ten zuiden, en Estella op den weg naar Logroño is gelopen.

Het gouvernement heeft gisteren eene telegrafische depêche ontvangen, vermeldende dat don *Carlos* den 17 te Arheiza is aangekomen, en aldaar den generaal *Eraso* met het grootste gedeelte zijner legersmacht heeft ontmoet. Naar Estella en Tafalla zijn een aantal gekwetsten gevoerd, waaronder eenige officieren, met name *Villareal* en *Segasobela*, worden genoemd. De carlisten konden over het geheel een groot verlies hebben geleden. Hunne gevangenen zijn naar Pamplona overgebracht, waar de hoofdmagt der Christinos den 19 vereenigd was.

De gewone berigten van den 19 berispen ook, dat er den 16 in de nabijheid van Puente de la Reyna een vrij ernstig gevecht is geleverd, tusschen de divisien van *Cordova*, *Argo* en *Don*, door *Cordova* aangevoerd, en de carlisten die genoemde stad hadden ingesloten. De voorstanders van don *Carlos* erkennen dat zijn troepen geheel onverwacht overvallen, in den beginne zijn teruggedreven, doch dat de kavallerie vervolgens den vijand heeft aangevallen, en met een verlies van 300 dooden en 500 gekwetsten naar Lein de wijk ised-nemen. Zij zeiven hadden 250 gewonden en 400 gekwetsten. De bevelhebber hanner artillerie moet den vijand in handen zijn gevallen en dadelijk gefusilleerd.

— Het Carlistische leger is in 5 korpsen ingedeeld, die naar de verdeeling:

- De Koning, generaal en chef, kommanderende in persoon.
 - De luitenant-generaal *Argo*, chef van den algemeenen staf.
 - Divisie van Navarra: de veldmaarschalk *Eraso*.
 - Divisie van Biscaye: de veldmaarschalk *Argo*.
 - Divisie van Guipuzcoa: de brigadier *Camet*.
 - Divisie van Alava: de brigadier *Villareal*.
 - Divisie van Castrija: de luitenant-generaal *Marotta*.
- De twee ongelooche te Sint-Schaastiam ontcheeptes bataljons maken te samen een effectief van 700 man uit.

Grasfchrijft van Zuzana Carranza
Dit grasfchrijft bestaat uit slechts weinige maar veel bedenkende woorden: *Overwinningen van Solva, Santolola, Yaltes, Gansade, Raul en Mina, onder hante bevelen der beveling van Spanje hebbende, en geruggesond door de gouvernementen van Frankrijk en Engeland.*

HERTOGENBOSCH, den 27
Het barkthijp *Catharina*, gebouwd door de hertogen van...

slag van de heeren *A. van Hoboken en Zonen*, op de werf *Rotterdamse Weelaren*, door den scheepsbouwmeester *B. de Hoogh*, groot 350 tonnen, is donderdag geregeld van stapel geloopt. Het zal gevoerd worden door kapitein *Rietmeyer*, en in weinige dagen ten vertrek naar Batavia gereed zijn.

— Men schrijft uit Dresden, dat aldaar in den nacht van 10 op 11 Julij eene verschrikkelijke hagelstorm heeft gewoed, waardoor de wijnbergen, vrucht- en bloemtuinen ontzettend hebben geleden. Onder de hagelsteen beviel zich enkele ter grootte van de twee eerste vingerleden. De massa verbrokkelde glasmiten was zoo groot dat de voorraad der glasmiten niet toereikend was om de geleden schade geheel te herstellen.

— Te Karlsruhe is den 18 dezer de volgende verordening bekend gemaakt:

»Leopold, enz. In de gegronde veronderstelling, dat in Zwitserland geene staatkundige vereenigingen van vreemde vlugtelingen en handwerkslieden meer geduld zullen worden, en dit van de zijde der zwitsersehe overheden de noodige maakzaamheid tegen dergelijke woelingen in acht genomen werden zal, bevelen wij bij deze het volgende:

»Onze verordening van 2 October des vorigen jaars, en de daaropde overeenstemmende op den 14 Februarij dezes jaars door ons ministerie van binnenlandse zaken bevestigde verordening, betrekkelijk het verbod aan handwerksgezellen om naar Zwitserland te reizen en zich aldaar op te houden, worden buiten werking gesteld.

»Gegoten te Karlsruhe, den 9 Julij 1835.

»Leopold.

Uit het verslag door de gedeputeerde staten van Gelderland aan de staten der provincie gedaan nemen wij in het kort het volgende over:

De bevolking van Gelderland beliep op 1 Januarij 218.648 zielen. Voor algemeene ziekten werd de provincie door de voorzienigheid bewaard. Op enkele plaatsen, en bij enkele personen, kwamen de kinderspokken voor.

De bedelarij werd met nadruk te keet gegaan. Het getal der behoeftigen was weinig toenemende. In sommige steden vooral te Arnhem heeft men gezorgd, werk te verschaffen.

De ander alle takken van nijverheid den eersten rang behoudende landbouw. De grondeigenaar en landbouwer door de geringe opbrengsten van de winter en zomer, beneden de middelbare bereikingsmaat, de zomer en winter garst, boekwilt, kwekels, gele wortelen, klaverhooi, vlas en hennip zijn goed gelukt; de erwten, paarden en duivenboonen vielen genoegzaam overal tegen; de aardappelen zijn meestal klein gebleven en waren op sommige plaatsen vurig, zoodat het vrucht niet langer dan op een half gewas kon geoëat worden. De tabak heeft overvloedig en van eene goede hoedanigheid gegeren. De boomteekeningen gaan eer voor dan achteruit. De kwekvruchten mistukten, doch de druiven waren vruchtbaar. Er is weinig honi gewonnen. De lage prijzen van het vee wachte nadere op de zotweldery.

Het vee en de prijs der veevanden waren redelyk. Er zijn in 1834 door 21 haanen uit de provincie 666 merkten ge-
— De regeling der veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

De wof was goed en duur, men prijs, de varkensveest ging voor-
— De veevanden waren hantelantabre onverkooptbaar. De ganzen namen meer en meer af. De byen hebben veel honi en was opgeleverd. In verschillende plaatsen heeft eene kwekvruchtige ziekte onder de vanden geheerscht, waaraan op enkele steden, eene groot aantal is gestorven. Het gebruik van veevanden heeft in deze omstan-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

De scheepsbouw te Harderwijk onderging weinige of geene veran-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Op den Rhijn en Rysel is door den langdurenden lagen stand van het water de vaart belemmerd geweest; die op het Griftkanaal was daarentegen levendig, hebbende men te Epe 680 schepen en dus 249 meer dan in het vorige jaar geteld.

De vischhandel te Harderwijk heeft meer gewin aan den vischer dan aan den koopman opgeleverd. De vischer vong veel anjeris en maakte een goeden prijs, ook voor hem was de hantelantabre gunstig en verkocht dezelve zeer duur in zee, aan fransche schepen.

De expeditie of transitohandel te Nijmegen is in 1834 niet merkbaar afgenomen. Vooral bleef het verkeer per as levendig.

Behalve de geotroyeerde daarstelling eener kunstzijnmakerij en de uitbreiding eener zoutfabryk is in den toestand van de een en andermaal opgegevene fabryken te Nijmegen geene verandering gekomen. De kopermolen van *B. W. Krepel en zoon*, te Voorst, werd weder uitgebreid.

Na den aanlag eener pleiterij en staventrekery is er thans een stoomwerktuig van 20 paarden kracht en middelbare drukking bij-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Te Apeldoorn is eene fabryk aangelegd, waar bleekwater vervaardigd en aan de papiermolens afgeleverd wordt, ten einde gekleurde linnen wit te maken.

De maroquin-fabryk aldaar werkt steeds, maar is nog niet volledig overgebracht.

De steenbakkerijen te Angerlo en Gendringen schijnen een goed debiet te hebben.

Die onder Pannerden, Duiven, westervoort, Berg en Hatten zijn in verval. De prijzen moeten zoo gering worden gesteld, dat niet anders dan uit medelijden jegens de menigte behoeftige arbeiders, gewerkt wordt, zonder gewin aan de fabrykanten, welke rentelooze hunne beste kleigronden vergraven, op te leveren.

De katoenweverijen, onlangs te Arnhem, Elbergen, Wiersewijk en Nede opperigt, schijnen van belang te worden, en tot de hand-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

De bombasyn fabryken te Aalten werden sterk doorgespoet, en er zijn 630 wevers in werkzaam.

Op de etni- en portefanille-makerij te Gendringen zijn vele werklieden afgedankt.

De peltenweverijen te Nelen bevinden zich in eenen bloei, die van vroegere jaren verre overtreffende, zoodanig zelfs, dat het getal wevers te gering was, om aan alle bestellingen te voldoen.

De stelselmakerijen te Culenborg zijn, onder het beheeren der belgische onlusten, toegenomen.

Ook de fabryk van aardappelen-siroop aldaar schijnt een de ver-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

De handel in spek en hantmen was, uitrooide der lage prijzen, al-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Door de stormen van 17, 18, 19 en 20 October II. hadden de dijken onder Elburg en Oosterbeek veel geleden, doch zijn op de vorige hoogte hersteld en met houten bekramd.

Eenige landerijen zijn door de langdurig onder het water bedel-
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Zoo het veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Het veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Naar het verslag der raadplaat voor Zalt-Bommel berijdt eene
— De veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

Het veevanden van de handt jammerlyk, dat van de heste door hantelantabre worden opgekecht.

